

LA MANCOMUNITAT CULTURAL DE LA MARINA ALTA (MACMA). ORIGEN I ACTIVITATS

Vicent Ortuño Ginestar

Primer gerent de la MACMA

RESUM

En aquest article faig un resum cronològic de la gestació, allà per 1995, i el naixement i reconeixement oficial de la MACMA (Mancomunitat Cultural de la Marina Alta) en abril de 1997, així com descripció dels principals problemes i entrebancs que sorgiren en l'acceptació d'una institució inhabitual, en tractar en un principi temes exclusivament culturals, i el recorregut seguit fins avui.

PARAULES CLAU

Cultura, mancomunitat, municipis, Marina Alta, comarca

THE MANCOMUNITAT CULTURAL DE LA MARINA ALTA (MACMA). Origins and activity

Vicent Ortuño Ginestar

ABSTRACT

This article establishes a chronological summary of the creation, around 1995, birth and official recognition of the MACMA (*Mancomunitat Cultural de la Marina Alta* [Cultural Commonwealth of the Marina Alta]) in April 1997, as well as describing the main problems and obstacles encountered in the acceptance of an atypical institution dealing exclusively with cultural issues, and its trajectory to the present day.

KEY WORDS

Culture, *mancomunitat* (free association or “commonwealth” of municipalities), municipalities, Marina Alta, comarca.

M'haureu d'excusar que presente la creació/naixement de la MACMA (Mancomunitat Cultural de la Marina Alta) des d'una òptica personalista, però és que la idea del projecte i els seus inicis, responen a interessos personals principalment i no sabria explicar-ho d'una altra forma, al menys per a justificar els seu orígens. I, com que es vol que siga una mena d'història contada per un que la va viure i que en quede constància, he pensat que el millor procediment de plasmar-ho tot -o tot el que jo recorde- és fer-ho el més exhaustiu possible i cronològic. Potser no és la manera més amena per a llegir un treball, però sí que és el millor sistema perquè no es perda res o ben poc.

1. ELS INICIS. EL CIRCUIT CULTURAL DE LA MARINA ALTA (1994)

Els darrers anys de la dècada dels 80 i els primers del 90 del segle passat jo estava dedicat a promoure espectacles i activitats culturals per a poder subsistir, però sempre amb un denominador comú com a resultat de la meua manera de pensar i de la meua formació: no pretenien ser massius i, preferentment, havien de ser en valencià. Recorde que vaig produir i distribuir quatre campanyes d'òpera als instituts valencians—fins i tot vam representar, en 1997, l'òpera Rita de Donizetti a Seül, però ells la volien en la versió original en italià i nosaltres la vam fer en valencià!, i va ser tot un èxit- i també tres/quatre campanyes de teatre a les escoles per a tots els col·legis de les comarques de Castelló de la Plana concertades amb la Diputació. Però jo ja començava a estar un pèl cansat de tant de voltar i, aprofitant que vaig conèixer Vicent Peris, la persona que, en aquells moments, era el gestor cultural a la Mancomunitat de Municipis de la Safor, vaig començar a barrinar la possibilitat d'intentar fer alguna cosa semblant a la Marina Alta, evidentment sempre pensant en que jo estiguera pel mig i així quedar-me per la comarca, que és el que desitjava després de deixar Barcelona. Pels voltants de 1992 i 1993 es quan vaig començar a exposar als regidors de més confiança el projecte d'una mancomunitat cultural, fent evident i remarcant en primer lloc l'estalvi econòmic que representaria la possibilitat de contractació d'activitats a realitzar per a la comarca en lloc de per a un sol municipi i en segon lloc la promoció que podríem fer de grups dels nostres pobles i, segons a qui, li feia observar la incidència que podria tenir en un aprofundiment de la consciència comarcal. Com ja he dit les primeres converses van ser amb alcaldes i regidors més o menys coneguts i vaig constatar que a tots ells la idea els semblava interessant, però també l'opinió majoritària que, per tal que el projecte es poguera dur a terme, el municipi clau era Dénia, la capital de

la comarca i el municipi amb més habitants. Si Dénia beneïa i liderava el projecte aquest aniria endavant, en cas contrari ho veien molt difícil. Amb aquesta primera valoració em vaig entrevistar amb l'alcalde de Dénia, Sebastià Garcia (UPV), i amb Remei Galiana, regidora de cultura (PSPSV-PSOE), tots dos coneguts meus i amb els qui mantenien una excel·lent relació. Els vaig exposar el projecte de creació d'una possible Mancomunitat Cultural a la Marina Alta destacant, evidentment, els possibles avantatges culturals i de cohesió del territori i que la cultura, gestionada així, també podria esdevenir una eina important per a millorar la vertebració de la comarca i aprofundir-ne i incidir en la preservació dels nostres trets culturals més arrelats; evidentment els feia saber la bona disposició de certs alcaldes i regidors de cultura d'altres municipis de la comarca. Els dos es van mostrar molt interessats i Remei, com a regidora de cultura, va acceptar la responsabilitat de liderar i seguir endavant amb el projecte i, no només el va valorar i acceptar, sinó que, d'alguna manera, es va mostrar entusiasmada perquè ella també feia temps que estava barrinant un projecte semblant. Des d'aquell moment, Remei Galiana va ser la màxima defensora de dur endavant l'experiència i vam establir un calendari de reunions per tal de plantejar el funcionament d'aquell inici embrionari de Mancomunitat.

D'entrada la iniciativa presentava certes complexitats perquè en cultura, com en d'altres disciplines socials, s'ha de tenir molt present que les respostes de les persones a estímuls semblants o iguals mai no són exactament idèntiques i en les pautes de comportament intervien multitud de variables. D'ací la importància del coneixement de la societat i del territori on es pretén desenvolupar les diverses activitats culturals. A més el fet d'haver de programar, no per a un únic municipi, sinó per a tota una comarca plantejava també problemàtiques diferents que no es podien negligir.

També ens serviria per a trencar un tòpic o, si més no, relativitzar-lo, perquè desvirtua la realitat del conjunt comarcal; molta gent que no viu habitualment i que la visita temporalment per vacances i d'altra que només la coneix de referència, sovint en referir-nos a la Marina Alta acostumen a extrapolar la imatge que tenen de Dénia, Xàbia, El Poble Nou de Benitatxell, Teulada-Moraira, Benissa o Calp, és a dir els sis municipis costaners més famosos, com a imatge del territori comarcal; però la Marina Alta té també un territori interior de característiques molt diferents, sobretot socioeconòmiques i demogràfiques. Des de l'aparició del turisme de masses, fa poc més de 50 anys, la comarca ha experimentat una profunda transformació que ha provocat un gran creixement dels pobles costaners que, a la vegada, per la necessitat de mà d'obra per a la construcció i els serveis primordialment, ha buidat demogràficament els pobles de l'interior. Amb el temps el consum del territori per a les urbanitzacions també ha afectat de manera considerable la pràctica totalitat dels municipis interiors. Actualment a mesura que ens allunyem dels sis municipis de la costa, els més poblats, en una segona línia trobem uns municipis que oscil·len entre els 4.000 i els 7.000 habitants, i ja més cap a l'interior és on trobem els municipis

meta a la buscar la manera de col·laborar en el finançament de l'edició de la Guia. Superat aquest entrebanc, podíem començar!

Així, el mes d'abril de 1994 i amb el suport d'onze municipis, s'editava el primer número d'una guia del "Circuit Cultural de la Marina Alta"; el circuit estava integrat pels municipis de Benissa, Calp, Dénia, El Verger, Gata de Gorgos, Ondara, Orba, Pedreguer, Pego, Sagra i Xàbia, i naixia amb una declaració de principis i objectius ben clara reflectits en la primera pàgina:

convençuts de la necessitat d'establir una política cultural de cooperació, capaç de generar una realitat sociocultural comarcal, i d'acord en desenvolupar un pla específic d'intervenció cultural, ens hem proposat la creació d'un Circuit Cultural de la Marina Alta, en col·laboració amb la Conselleria de Cultura i la Diputació d'Alacant, per tal d'aconseguir: 1) La difusió d'una programació cultural d'àmbit comarcal, 2) L'aprofitament i la promoció dels recursos ja existents a la comarca i 3) Construir espais nous d'intercanvi cultural que generen processos de dinamització cultural.

2. EL NAIXEMENT. DEL CIRCUIT CULTURAL A LA MANCOMUNITAT CULTURAL, MACMA, (1995-1997)

A l'abril de 1995, just un any més tard, l'experiència va acabar, però ja s'havien incorporat els municipis d'Alcanalí, Beniarbeig, Benidoleig, Benigembla, Castell de Castells, Els Poblets, Murla, El Poble Nou de Benitatxell, Teulada i La Vall de Laguar. En tan sols un any i amb un funcionament precari i voluntarista, havíem aconseguit que s'adheriren al projecte 21 dels 33 municipis de la comarca. El resultat va ser tan satisfactori que ja uns mesos abans alguns municipis havien començat a demanar que s'iniciaren els tràmits per tal de constituir legalment una mancomunitat, així la corporació municipal d'Ondara, en un plenari celebrat en novembre de 1994, s'adheria a la iniciativa i demanava que, en quedar constituïda la mancomunitat, la futura seu s'establira a Ondara. Xàbia també s'adheria en un plenari el 20 de gener de 1995 ratificant un acord pres el 22 de desembre de 1994. Pedreguer ho va fer en un plenari al març de 1995, i així uns quants més. S'havien anat fent reunions per avançar en els acords, però teníem clar un obstacle insalvable a la curta: les eleccions municipals del 28 de maig de 1995. Amb tot i per tal de deixar feina preparada per a després de les eleccions, el 29 d'abril de 1995 es va convocar una reunió d'alcaldes i regidors de cultura amb delegació de vot per a tractar dos assumptes fonamentals:

1r.- Constitució de l'Assemblea de regidors i regidores dels ajuntaments per a elaborar els estatuts de la Mancomunitat Cultural "Circuit Cultural Comarcal de la Marina Alta".

2n.- Aprovació del projecte d'estatuts de la Mancomunitat Cultural "Circuit Cultural Comarcal de la Marina Alta".

S'aprovaren els dos punts per unanimitat dels 15 municipis presents: Alcanalí, Benissa, Castell de Castells, Dénia, Gata de Gorgos, Murla, Ondara, Orba, Pedreguer, Pego, El Poble Nou de Benitatxell, Sagra, La Vall de Laguar, El Verger i Xàbia.

En aquella reunió, celebrada a l'ajuntament d'Ondara, presidida per Remei Galiana, es va valorar el treball i els resultats dels 13 mesos que s'havia treballat conjuntament; la conclusió final va ser que, tot i els entrebancs inherents a no ser, en realitat, més que un "grup de regidors i regidores amb molta voluntat", l'experiència es va estimar com a molt positiva i es va acordar iniciar el procés per a la consecució d'una mancomunitat cultural legalment constituïda amb tot el que això comportava, començant per la constitució de l'Assemblea de regidors i regidores de cultura i l'aprovació del projecte d'estatuts de la futura mancomunitat.

El 10 de maig de 1995 es va publicar al BOP núm. 105, per a sotmetre's a informació pública. El Ple de la Diputació d'Alacant informa favorablement l'1 de juny de 1995.

El procés es va allargar perquè va haver pel mig les eleccions de 1996, però el procés per a la seua legalització continuava el seu procés; El BOE, núm. 66, de març de 1997, va publicar l'orde de 13 de febrer de 1997 de la Conselleria de Presidència de la Generalitat Valenciana per la qual s'homologaven els Estatuts de la Mancomunitat Circuit Cultural Comarcal de la Marina Alta. En el Diari Oficial de la Generalitat Valenciana es va publicar en el núm. 2965 de data 7 d'abril de 1997.

En la sessió extraordinària celebrada pel Ple de la Mancomunitat el 25 d'octubre de 1997, a la sala d'Actes de l'Ajuntament d'Ondara, a la fi, la MACMA era legalment constituïda i estava integrada pels 15 municipis que havien aprovat els Estatuts: Alcanalí, Benissa, Castell de Castells, Dénia, Gata de Gorgos, Murla, Ondara, Orba, Pedreguer, Pego, El Poble Nou de Benitatxell, Sagra, La Vall de Laguar, El Verger i Xàbia.

Plenari a Orba en 1999. Josepa Gasquet, regidora d'Ondara, presidenta

En aquella mateixa sessió també s'acordà la composició del que seria la primera Junta de la MACMA; la primera presidència va recaure en Josepa Gasquet Montaner, regidora de Cultura de la UPV d'Ondara, per a la vicepresidència es va nomenar Àngel Gayà Fornés, regidor de Cultura del PSPV-PSOE de Pedreguer, així com els llocs de treball corresponents a secretari en règim d'acumulació per a Joan Noguera Server, que també

era secretari de l'ajuntament d'Ondara, la tesorera col·laboradora del secretari va ser Raquel Gasquet Montaner, funcionària administrativa a l'ajuntament d'Ondara i la gerència per a Vicent Ortuño Ginestar, amb 24 hores setmanals de dedicació. Els càrrecs de presidència i vicepresidència no tenien cap tipus de compensació econòmica.

Però la MACMA seguia el seu procés i així, en la mateixa sessió extraordinària, es va proposar i s'aprovà la modificació dels estatuts fundacionals per tal de donar cabuda als nous municipis que ja havien sol·licitat format part de la Mancomunitat: L'Atzúvia, Benimeli, Benidoleig, Teulada, Els Poblets, El Ràfol d'Almúnia, Xaló i Parcent (ja eren 23 municipis els integrants).

Ja des dels primers moments, tot i haver-hi uns certs condicionants relatius, partíem d'una experiència profitosa i teníem unes aspiracions i uns objectius generals clars que marcaven el camí a seguir i que, amb el temps, vam anar aconseguint-ne alguns i d'altres es van quedar dormint o oblidats per diferents motius:

1.- Un objectiu que es volia atènyer era que la MACMA estiguera integrada pels 33 ajuntaments de la comarca. I es va aconseguir quan en un plenari celebrat el 13 d'abril de 2002 es va acceptar la sol·licitud d'admissió de Calp. Com és natural, al llarg de tots aquests anys s'hi han trobat presents totes les tendències polítiques (PP, PSPV-PSOE, UPV-BNV- COMPROMÍS i col·lectius independents). Per a començar no es volia que la MACMA fora una càrrega per als ajuntaments i en conseqüència s'acordà que tots els municipis tenien completa autonomia per a acceptar o rebutjar qualsevol de les propostes que se li pogueren fer des de la MACMA i, per tant, només pagarien per aquelles activitats que acceptaren realitzar. El finançament seria en base a l'aportació d'una quota idèntica per habitant censat de cada municipi. Darrerament es va fer un reajustament per tal de rebaixar les aportacions més elevades i augmentar les més reduïdes.

Com ja hem comentat la MACMA va començar amb 15 municipis, i en abril del 1998, tan sols uns mesos després de la legalització de la MACMA, ja s'havien integrat 8 municipis més: L'Atzúvia, Benidoleig, Benimeli, Parcent, Els Poblets, El Ràfol d'Almúnia, Teulada i Xaló. Ja n'eren 23.

En novembre del 1998 s'incorporen Beniarbeig, Sanet i Negrals i Tormos. A l'abril de 1999 sol·liciten formar part: Benigembla, Llíber, Senija, La Vall d'Alcalà, La Vall d'Ebo i La Vall de Gallinera. Tan sols un any després de l'aparició de la primera Guia de la segona etapa, havíem passat de 15 a 32 municipis. Només faltava Calp, però en juny de 2001 la MACMA aprovava la seua petició d'incorporació, que es va fer efectiva el 2002. S'havia aconseguit la participació dels 33 municipis de la comarca en la Mancomunitat!

2.- Era un fet que la comunicació intermunicipal era inexistent. Calia, per tant, establir un canal de difusió d'abast comarcal de totes les activitats culturals de tots els municipis associats. A més, una guia d'aquelles característiques contribuiria a reforçar el sentiment de pertinença i d'identificació amb la comarca, per a la qual cosa es considerava primordial. Es va considerar fonamental que qualsevol ciutadà tinguera accés a la programació de tots els pobles; amb eixe objectiu es va acordar editar una Guia Cultural de la Marina Alta, de periodicitat mensual. La primera Guia d'aquesta segona etapa, va eixir al carrer el mes d'abril de 1998. Una fita aconseguida per la Guia,

que va generar algunes discussions, va ser que el contingut es presentaria per activitats i no per municipis, per tal d'evitar la possibilitat que les persones interessades es limitaren a informar-se de la programació del seu municipi i ja no s'interessaren per la resta. La programació s'entenia com una programació conjunta dels 33 municipis, com si fos la d'una ciutat amb 33 barris, perquè aquesta visió, i així ho enteníem la majoria, esquerdava un poc el localisme i aprofundia en la vertebració comarcal.

Guies culturals de la segona etapa

Un punt que va generar una certa discussió, però no massa tot s'ha de dir, va ser l'acord adoptat perquè la Guia s'editara tan sols en valencià. La alternativa de fer tres/quatre guies en cadascuna de les llengües més presents a la comarca era impensable i la d'editar-ne una sola però plurilingüe, que si que va tenir uns quants defensors, era inviable perquè era econòmicament insostenible.

Finalment es va acordar que el contingut aniria només en valencià, perquè com que el contingut de les activitats era molt breu i la majoria eren noms propis –per tant intraduibles- la comprensió era simplement un acte de voluntat i que aniria tota la informació de la comarca agrupada per temes i no per municipis. De la Guia se n'editaven uns 10.000 exemplars i es distribuïen gratuïtament per tota la comarca i, fins la darrera en paper imprès, va arribar sempre cada primer de mes a tots els pobles. Es va convertir amb el pas del temps en un instrument d'una importància extraordinària, ja que a més d'augmentar la rendibilitat de la programació cultural dels diferents municipis en aconseguir una major difusió i publicitat dels actes, ajudava a fixar mentalment el mapa comarcal i consolidar el sentiment de pertinença a un territori. Fins i tot es va arribar a plantejar de fer unes pàgines d'opinió cultural

i/o literària per tal d'editar una mena de revista cultural amb un contingut més variat, però la crisi i l'encariment que això representaria ho va frustrar.

Per tal de no carregar tot el cost de la Guia al pressupost de la MACMA s'acordà incloure publicitat en la contraportada; ara s'havia de fer també d'agent comercial.

Finalment, a causa de l'elevat cost de la Guia i de la popularització de la informàtica i l'ús de les xarxes socials, es va acordar deixar de publicar la Guia en paper des de desembre de 2011 i en l'actualitat es pot trobar a la pàgina web de la MACMA i també s'envia de manera individualitzada als mitjans de comunicació i als ciutadans que ho sol·liciten.

El mes de juny de 2010, es va presentar la primera Guia en color

3.- Per als municipis que no tenien programador cultural, la majoria de mitjans i els menuts, la tasca d'assessorament i suport que oferia la MACMA en alguns camps esdevenia necessària, com ara:

- a. Assessorament lingüístic.
- b. Gestió cultural, tant en l'orientació com, en alguns casos, la contractació d'activitats.
- c. Consultes diverses de temes administratius.

4.- Preferentment s'havien de proposar activitats per tal que es pogueren realitzar a tots els municipis de la comarca o a una bona part d'ells. Evidentment no s'excloïen altres actuacions més restringides a causa del preu o de les necessitats d'infraestructures. Les activitats dutes a terme han estat nombroses. Algunes han sigut ocasionals per ser conseqüència de fets o esdeveniments puntuals; altres han desaparegut perquè han estat absorbides per col·lectius locals o els mateixos ajuntaments i d'altres senzillament han deixat de fer-se per esgotament o perquè ja s'havia perdut l'interès per aquelles accions.

5.-S'havia d'acordar la ubicació de la MACMA.

Un acord important pel seu significat va ser el de la ubicació de la seu; la seu administrativa, per raons de practicitat, seria a Ondara perquè el secretari i la interventora hi treballaven, en canvi la seu de la gerència de la futura mancomunitat aniria al poble que cedira de manera gratuïta l'espai necessari per a poder treballar el gerent, atendre alguna visita i fer d'arxiu de l'entitat. Ací es va significar i acordar que quedaven excloses com a possibles seus tant Dénia com Xàbia per tal de potenciar els altres municipis més menuts. Finalment la seu de la gerència es va quedar a Ondara,

ja que l'ajuntament va oferir un despatx al costat d'on estava la ràdio, al carrer Roser núm. 32 (dalt del bar Sendra). Passat un temps l'espai que ens havia cedit l'Ajuntament d'Ondara es va quedar insuficient per a fer front a les necessitats de la MACMA i es va decidir buscar un altre local. Finalment vam trobar una casa gran i en molt bon estat a Beniarbeig, però s'havia de pagar un lloguer atès que cap ajuntament havia oferit local, i en acceptar-ho, allà que se'n va anar la seu de la gerència de la MACMA a l'octubre de 2001. En arribar Paloma Granados, regidora de cultura de Calp, a la Presidència de la MACMA va oferir un espai gratuït a la Casa de Cultura de Calp i a finals de 2003 la seu es traslladava a Calp fins el 2008, perquè aquell any Calp va reclamar l'ús de l'oficina que ens havien assignat i fou aleshores que va ser Gata qui va oferir l'antiga oficina de correus. I cap a Gata!. El 2012, però, Gata va necessitar l'espai que ens havia cedit i que ara requeria per a ubicar unes dependències municipals i aquesta vegada va ser El Verger qui va concedir un espai per a la seu. I de nou un altre trasllat. Allà ens vam estar fins que en 2017 la MACMA va decidir comprar una planta baixa diàfana i molt ben situada per tal d'ubicar de manera definitiva la seu de la Gerència de la MACMA, ara ja definitivament a Ondara.

3. LA CONSOLIDACIÓ DE LA MACMA

Arrancada ja la MACMA i amb posterioritat a Josepa Gasquet Montaner i Àngel Gayà Fornés, les Juntes van estar formades per:

11/09/1999 Jaume Fullana Mestre (Xaló-UPV) -hagué de renunciar poc després per haver perdut la regidoria de Xaló- i Mª Josep Escrivà Martínez (Beniarbeig-PSPV-PSOE) com a vicepresidenta.

29/01/2000 el nou president va ser Salvador Sendra Gasquet (Els Poblets-UPV), va continuar Mª Josep Escrivà Martínez (Beniarbeig-PSPV-PSOE) i es va crear la segona vicepresidència que va recaure en Pepa Font Reus (Dénia-Gent de Dénia).

Plenari de la MACMA 2003

16/10/2003 Paloma Granados Sanz (Calp-PP) presidenta i Pau Reig Pérez (Dénia-BLOC) i José Ordines Oliver (Llíber-PSPV-PSOE) vicepresidents.

24/10/2007 Alejandro Pastor Furió (El Ràfol d'Almúnia-PP) president i Ma Josefa Llopis Sendra (Benissa-PP), José Ordines Oliver (Llíber-PSPV-PSOE), Francesca Gil Puigcerver (Xàbia-BLOC) i Jaume Noguera Mengual (Xaló-INDEPENDENT) vicepresidents. S'amplià el nombre de vicepresidències a quatre per tal de donar representativitat al nou grup d'Independents.

07/09/2011 Antoni Joan Bertomeu Vallés (Teulada-PP) president i Vicent Cebolla Seguí (Beniarbeig-PP), Josefa Martí Sendra (Benissa-PP), Dora Martí Morell (Pedreguer-PSPV-PSOE) i Salvador Sendra Gasquet (Els Poblets-BLOC-COMPROMÍS) vicepresidents.

29/08/2015 Vicent Grimalt Boronat (Dénia-PSPV-PSOE) president i Rafael Carrió Company (Dénia-COMPROMÍS), Raquel Mengual Bisquert (Ondara-PSPV-PSOE), Blai Server Server (Pedreguer-COMPROMÍS), Josefa Martí Sendra (Benissa-PP), Maria Oltra Vidal (L'Atzúvia-INDEPENDENT) i Raül Cardona Márquez (La Vall de Gallinera-INDEPENDENT).

Dos dels fets més transcendentals que han marcat la consolidació de la MACMA han estat el fet que després d'estar molts anys treballant sol i reclamant la necessitat de contractar nou personal per a fer front al constant creixement de la MACMA, finalment es va aconseguir que, en 2008, s'acceptara la contractació d'una persona a temps complet, tot i que la gerència continuava a temps parcial. Va ser en aquell moment que va entrar a formar part de la MACMA Jovi Lozano Seser, actual gerent.

Un altre fet determinant va ser la compra del local per a ubicar definitivament la seu, com ja hem comentat abans.

Però no tot han sigut moments dolços, va haver un moment molt delicat que ens va fer contemplar la possibilitat de la desaparició de la MACMA. Va ser a principis del 2011 que la crisi econòmica també va afectar la mancomunitat i va provocar que els treballadors estiguérem uns mesos sense cobrar els nostres sous i tampoc podíem satisfer les despeses que generàvem, fonamentalment la de la Guia. Alguns ajuntaments dels grans, que són els que més aporten com és natural, van posposar la seua aportació a la MACMA molts mesos i en alguns casos anys, i també s'hi va ajuntar el retard en el cobrament d'algunes subvencions de la Generalitat. Durant aquells mesos si que va estar en la ment d'alguns regidors, i s'hi va arribar a comentar com un fet factible, la dissolució de la MACMA. Afortunadament tot es va calmar quan la Generalitat i els ajuntaments van començar a satisfer els deutes.

4. ELS RESULTATS

Les activitats més significatives al llarg d'aquests anys, al marge de la seua duració temporal, han estat:

EL SERVEI MANCOMUNAT D'ARXIUS

Una proposta que va generar una acceptació general va ser la creació d'un Servei Mancomunitat d'Arxius. El projecte del servei d'arxius va partir de la proposta que feu a la recent creada MACMA l'arxivera municipal de Dénia, Rosa Sesar Pérez, l'any 1998, la qual tenia clar que era l'ocasió per a intentar preservar els documents dels arxius de la comarca en una situació en general prou desastrosa. Cal destacar que aleshores, llevat d'encarregats esporàdics i en general sense cap formació, només contaven amb personal d'arxiu Dénia, Benissa i Pego. El model que ens presentà seguia el que estava en marxa des de feia uns anys en la veïna comarca de la Safor i que permetia donar suport tècnic sobre organització d'arxius als municipis més menuts, encara que tots hi participaven. En principi l'arxiu municipal de Dénia, com feia l'arxiu de Gandia a la Safor, va exercir una funció de control tècnic del treball i de centre de difusió de cara als fons històrics pel cas de ser l'arxiu que conserva fons històric de caràcter comarcal. Unes funcions que per inexplicables suspicàcies dels pobles van quedar assumides per la pròpia MACMA. La primera arxivera comarcal fou Llúcia Signes Mata que explicà el projecte en un article presentat l'any 2003 al IV Congrés d'Estudis de la Marina Alta organitzat per l'IECMA.

Edicte de la contractació. Publicat al Canfali Marina Alta. 20-04-2000

El projecte consisteix en contractar una persona amb coneixements, estudiar els costos i dividir-los pels dies laborables; així obtenien que cada dia laboral tenia un cost –a això se li diu “mòdul”-. La mancomunitat va comprar l'ordinador portàtil i el programa que oferia la Conselleria de Cultura de la Generalitat i l'arxiver/a anava cada dia al poble que havia contractat els mòduls. Cada municipi contractava amb la MACMA els mòduls que creia necessitar i ingressava la quantitat corresponent a la MACMA, que era qui li pagava els sou a l'arxiver/a. Al juliol de l'any 2000 va començar a funcionar amb un total de tretze municipis: Beniarbeig, Benissa, Dénia, El Poble Nou de Benitatxell, El Verger, Els Poblets, Ondara, Orba,

Pedreguer, Sagra, Teulada, Xàbia i Xaló i 19 mòduls contractats. Des del primer any hi ha hagut una mitjana de 13 municipis que van comprar mòduls i molts anys s'han hagut de contractar més arxivers/es per a poder fer front als mòduls que, prèviament, havien sol·licitat els municipis, ja que cada més té 22/23 mòduls o dies laborables i en alguns anys s'hi van arribar a contractar 31 mòduls.

TEATRE A LES ESCOLES

Des de 1998 s'està fent de manera ininterrompuda la Campanya de Teatre a les Escoles. Per a poder oferir la campanya a tots els municipis era evident que havíem de contemplar que la gran majoria dels municipis no tenen un espai adequat per a fer representacions teatrals (dic “espai adequat” i no “teatre”), per tant per a poder realitzar la proposta teatral, havia de fer-se en els col·legis públics i en horari escolar.

A la primera campanya es va representar *Les botes del gat amb botes* pel Teatre de la caixeta. S'hi van fer 14 representacions i assistiren uns 1500 alumnes. Però es van fer a locals grans i l'alumnat anava al teatre.

La segona va ser amb *El tio Vicent, contacontes*. Ja es va fer a les aules dels col·legis i s'hi van fer 42 sessions amb uns 1500 alumnes. A partir d'aquest any, i ja sense interrupció, s'han fet totes les representacions a les aules dels col·legis

En total, la Campanya de Teatre a les escoles, al llarg de les seues 16 primeres temporades, fins

el 2013, es va realitzar a un promig de 29 municipis de la comarca cada any, amb total de més de 1.700 representacions i van participar més de 64.000 xiquets i xiquetes dels nostres pobles. “L'Oracle de l'Est”, grup de teatre estable sorgit a la comarca els darrers anys, és qui protagonitza últimament les jornades.

La campanya continua realitzant-se encara i és una de les ofertes més consolidades de la MACMA.

El Verger, l'any 2010

JOC DE PILOTA DE LA MARINA ALTA

El fet de considerar que, per als valencians, la pilota no és només un esport, sinó que té una càrrega cultural inqüestionable, ens va animar a presentar a Jesús Pobre el 26 de febrer de 2002 la convocatòria dels Primers Jocs de Pilota de la Marina Alta, en col·laboració amb les Regidories d'Esports. Les modalitats serien les que demanaren els equips, sempre i quan s'inscrigueren els suficients equips per a fer una lliga o un torneig. Finalment la primera lliga va començar amb 26 equips de les modalitats de raspall, frontó, escala i corda i palma. No hi havia cap tipus de travesses ni premis, simplement el poble on es jugava la partida es feia càrrec de l'esmorzar de tots els jugadors.

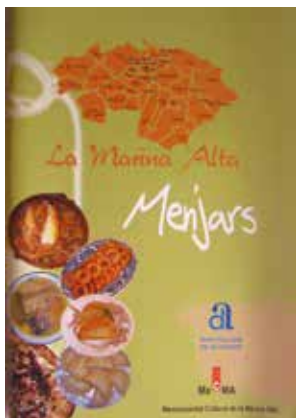
Jocs de pilota

Els primers Jocs van començar el 13 d'abril de 2002 i es van fer tres anys. Es van fer grups en les modalitats de frontó, raspall escala i corda i palma i els equips participants en la primera lliga del 2002 van ser de Benissa, Dénia, Ondara, Murla, Tormos, Pedreguer, Gata, Jesús Pobre, Orba, Els Poblets, Castell de Castells, Parcent, Senija i la Rectoria.

EXPOSICIONS, EDICIONS IMPRESES I DVD

Des de la 1998 la realització d'exposicions per a itinerar per la major part dels municipis, ha estat un objectiu sempre present en les activitats i projectes de la MACMA. La primera va ser **Basset, escultures** (1998). I a continuació **Castejón, gravats** (1999). **Artistes de la Marina** (2000-2001), **Poemes de Vicent Andrés Estellés. 12 visions** (2002-2003-Organitzada per De Reüll), **Fotografies de Papua-Nova Guinea. Günter Slatosch** (2004-2005), **Viatge al sud de l'Índia profunda. Visita a la Fundació Vicente Ferrer** (2006), **Iemen, un miratge. Fotografies de Günter Slatosch** (2007-2008). Aquelles que han tingut un ressò més important i anaven acompanyades d'un catàleg que encara és vigent i sol·licitat amb l'exposició han estat: **La Marina Alta: menjars, artesanía i productes autòctons** (2005-2007).

La cultura, entesa també com a bé de consum, ha d'arribar a ser un dels factors que puguen ajudar a determinar una destinació turística; evidentment, entenem la cultura en **el seu sentit més ampli, ja que, en el fons, tota activitat humana és cultura**. És per açò que vam decidir editar un receptari elaborat en base a 2-3 receptes recollides en cadascun dels pobles de la comarca i una exposició itinerant. Amb el material recollit per a fer el receptari es va acordar fer una exposició que girara pel territori.

Menjars

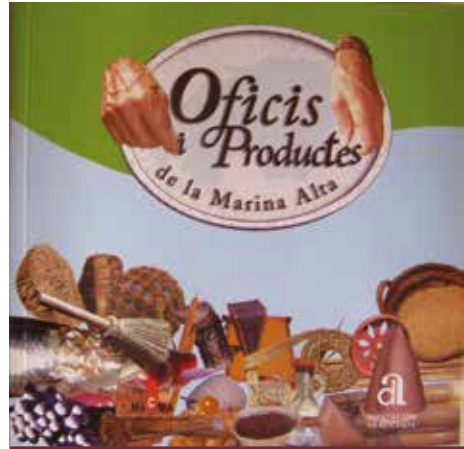
Fira a IFA (Institució Firal Alacantina). 2005

L'exposició constava de 34 panells expositors i es van imprimir 10.000 díptics i 21.000 receptaris. Va anar a tots els nuclis de la comarca. L'objectiu principal era el de consolidar la difusió i el coneixement de la gastronomia i els productes típics i artesanals, i, en conseqüència, facilitar-ne el seu consum. El resultat va ser tan extraordinari que actualment està preparant-se una revisió corregida i ampliada del receptari.

Oficis i productes de la Marina Alta (2005-2007 i 2012)

Vam voler aprofitar el corrent de valors acceptats per una part de la societat que posava en primera línia determinats aspectes de la cultura tradicional amb repercussions econòmiques. Es tractava d'aconseguir una major valoració i acceptació de productes elaborats artesanalment i amb un origen tradicional i afegir nous valors al turisme comarcal.

L'exposició constava de 22 panells. Es van imprimir 15.000 llibrets, 12.000 tríptics i 1.500 cartells. Es va exposar en 23 pobles i també, a petició de Xàbia, va anar a Palmela (Portugal). A finals del 2012 i atenent les peticions d'alguns centres escolars (El Verger i Benidoleig) l'exposició s'hi va instal·lar en alguns col·legis; La mostra va estar acompanyada d'una xerrada i la projecció de l'audiovisual per part de l'equip tècnic de la MACMA per a apropar als escolars la riquesa dels productes i oficis tradicionals de la nostra comarca.

Oficis i Productes de la Marina Alta

Elements urbans a la Marina Alta. La mirada curta (2007 i 2012)

L'exposició mostrava el conjunt d'elements externs de les cases tradicionals de la comarca de la Marina Alta. La casa és l'espai privat per excel·lència però té una vessant pública que es manifesta bàsicament en aquells elements que trobem a les façanes i que reflecteixen trets socials, econòmics i ideològics d'aquelles persones que l'habiten i del conjunt de la comunitat a la qual pertanyen. Curiosament eixa "externalitat" ha fet que siguin uns elements tan quotidians que passen desapercibuts. De fet allò que es veu tots els dies no ens crida l'atenció.

A IFA (Institut Firal Alacantina). 2007

Per aquesta raó ens va semblar molt interessant fer una mostra que servira per a posar en valor, en certa forma, tot un conjunt d'elements que, més enllà d'aspectes funcionals, han configurat en gran mesura el paisatge urbà dels nostres pobles. Els picaportes, llindars, claus, panys, reixes i canalitzacions conformen eixe conjunt d'elements als quals estem fent referència.

Els textos van ser de Josep Vicent Aguilar, Carme Doménech i Lourdes Chico, les fotos de Josep Ferrer, Joanjo Gavilà i Vicent Ortuño.

En l'exposició i en l'edició col·laboraren l'IECMA, la diputació d'Alacant i el Museu Valencià d'Etnologia de la diputació de València.

Va recórrer 25 pobles; l'exposició constava de 16 plafons i s'editaren 23.000 catàlegs

L'Oli a la Marina Alta (2008-2009 amb un tríptic-catàleg i un dvd).

Constava de 2 panells. L'any 2008, en col·laboració amb el Museu d'Etnologia de la Diputació Provincial de València, es va enregistrar un dvd sobre el procés a seguir per a l'obtenció de l'oli. Conèixer el procés de l'obtenció d'un producte com l'oli, tan arrelat en la nostra cultura mediterrània, era molt important per a conèixer i valorar un producte fonamental en la nostra gastronomia: l'oli. Encara vam ser a temps de conèixer persones que sabien el vocabulari bàsic de tot el que envolta una almàssera i els seus components:

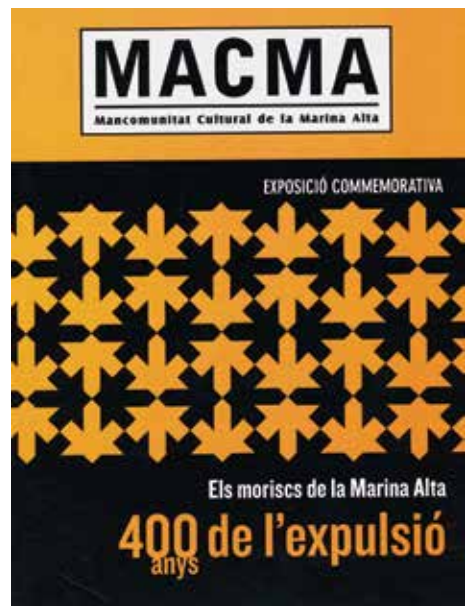
regit, trompellot, esportí, cassó, llibrell,... i vam redactar un tríptic on s'explicava el procés d'obtenció de l'oli i el vocabulari. Tot el material, dvd i quadernet, es va fer arribar a les escoles de la comarca per tal que els xiquets i les xiquetes dels nostres pobles conegueren de primera mà tot el procés. Es va enregistrar a l'almàssera que encara avui es conserva, i de les poques que funciona amb tracció animal, a la coneguda casa Ferrando d'Ondara.

L'oli a la Marina Alta

400 aniversari de l'expulsió dels moriscs (2009, amb catàleg)

El 2009 es commemorava el quart centenari de l'expulsió dels moriscs del Regne de València. Aquest fet va ser un dels successos més importants i transcendents de la història dels valencians. Per molt dramàtics que foren, no es poden ignorar els esdeveniments que tingueren lloc entre la tardor i l'hivern de 1609 i calia fer una aproximació per a facilitar el seu coneixement.

Catàleg de l'exposició

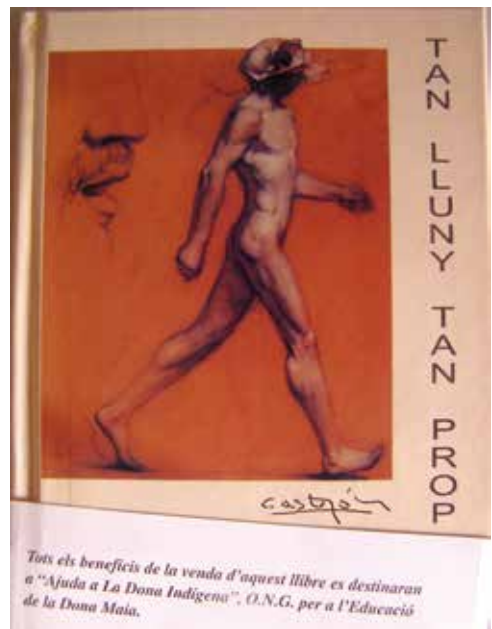
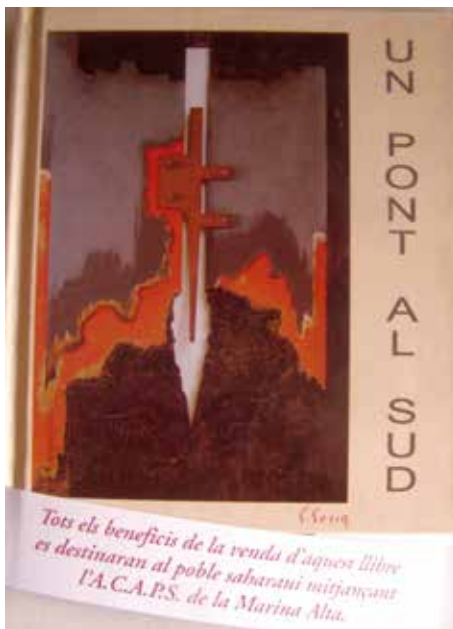
L'exposició va ser el resultat d'un treball de col·laboració entre entitats i col·lectius de la comarca; així ho destacaren en l'acte de presentació Alejandro Pastor, president de la MACMA, Pasqual Costa –en representació de l'Institut d'Estudis Comarcals de la Marina Alta, entitat responsable del contingut expositiu–, Toni Espinós –en representació de la Fundació CIRNE, entitat col·laboradora– i Arturo Ruiz –representant de Masuno, empresa des de la qual es va realitzar el disseny i gestió de l'exposició–, entre d'altres personalitats vinculades i interessades en aquest important projecte de divulgació històrica i cultural.

A l'exposició *Els moriscs a la Marina Alta. 400 anys de l'expulsió* es mostra qui era i com vivia aquest grup social. En el catàleg “s'expliquen els diferents aspectes del marc geogràfic, el poblament, la casa, l'economia, la societat, la cultura, la llengua, la religió i els costums. S'intenta esbrinar què va passar al llarg del segle XVI per a què s'arribara a l'expatriació forçosa a principis del segle XVII i com es va realitzar aquesta. També s'hi tracta la revolta que va tindre lloc a la Vall de Laguar i, finalment, les conseqüències en quedar-se aquestes terres inhabitades”.

Edició del llibre: Un pont al sud (2000)

A benefici del Poble Saharai. Amb autors i il·lustradors de la comarca. Es va fer un tiratge de 1.200 exemplars.

Els autors foren: Bernat Capó, Pepa Guardiola, Tomàs Llopis, Carles Mulet i Antoni Prats. Els il·lustradors: Salvador Soria –portada–, Joan Castejón, Josep Azorin, Josepa Gilabert, Filiberto Siscar, Ramón Pérez Carrió i Josep Ginestar –contraportada–.

Edició del llibre: **Tan lluny, tan prop** (2003)

A benefici de l'ONG "Ajuda a la dona indígena". Amb autors i il·lustradors de la comarca. Es va fer un tiratge de 2.300 exemplars

Els autors foren: Àngel Crespo, Isabel Garcia i Canet, Carme Miquel, Ignasi Mora i Mª Dolors Pellicer i Sòria. Els il·lustradors: Joan Castejón -portada-, Sendra Lull, Joan Llobell, Margaret Carlier, Arlette Roldes, Xelo Garrigós i Mª Dolores Gregori -contraportada-.

El parlar de la Marina, de *Vicent Beltran i Calvo*, 2 volums. (2005)

Coeditat amb la Universitat d'Alacant i amb la col·laboració de l'Institut Juan Gil-Albert de la Diputació d'Alacant, l'Institut d'Estudis Catalans i l'Institut d'Estudis Comarcals de la Marina Alta. És una versió reduïda de la seua tesi doctoral. Editada en dos volums, un és l'estudi del contacte interdialectal valencianobalear i el segon és un microatles lingüístic de la Marina Alta amb 216 mapes.

Guia d'infraestructures culturals de la Marina Alta (2009)

La Guia pretenia reflectir tot el conjunt d'infraestructures culturals que fan de la nostra comarca un referent en relació a l'enorme esforç que es fa des dels nostres municipis per a oferir una programació cultural. Es pretenia donar a conèixer, per a facilitar i potenciar el seu ús, al conjunt de la comarca la xarxa d'equipaments culturals per tal de valorar allò que tenim i fer evident també les mancances.

Rebosteria a la Marina Alta (2009)

Alejandro Pastor, president de la MACMA, Juan Vte. Garcia Marsilla i Francesca Gil, regidora de Cultura de Xàbia

Dins del seguit d'activitats previstes al llarg del 2009 es va presentar a l'Ajuntament de Xàbia el recull de receptes "Rebosteria a la Marina Alta", realitzat, coordinat i editat per la MACMA en col·laboració amb la Diputació d'Alacant, dins l'any en què es commemoraven els 400 anys de l'expulsió dels moriscs, un receptari de dolços que investiga en la possible herència alimentària que ens van deixar i que perviu en la gastronomia de la Marina. Juan Vte. Garcia Marsilla, professor de la Universitat de València, que va supervisar el contingut del treball, va dissertar sobre molts aspectes que encara impregnen una gran part dels nostres hàbits gastronòmics i altres aspectes més quotidians.

El receptari va tenir tant d'èxit que recentment, en 2019, ha estat reeditat.

La senda de l'èxode, d'Antoni Mas, Josep Mas i Jaume Noguera. (2009)

Coeditat amb la Universitat d'Alacant i l'IECMA.

Dins del volum d'activitats que va organitzar la MACMA relacionades amb l'efemèride dels 400 anys de l'expulsió dels moriscs, aquest llibre és, sens dubte, el més significatiu i el que millor ens ajuda a concebre els fets que van tenir lloc el 1609 i les seues conseqüències. La senda de l'èxode és el resultat d'un enorme treball d'investigació dels tres autors.

Estudi geolinguístic dels parlars de la Marina, de *Vicent Beltran Calvo* i *Teresa Herrero Lloret*, 3 volums. (2011)

Coeditat amb la Universitat d'Alacant i amb la col·laboració de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, l'Institut d'Estudis Comarcals de la Marina Alta (IECMA) i l'Associació d'Estudis de la Marina Baixa (AEMABA).

GUIA DE RECURSOS CULTURALS DE LA MARINA ALTA

Un dels objectius de la MACMA era potenciar les produccions comarcals i incentivar els grups amateurs, ja que són el primer pas per a la possible professionalització i són un públic molt fidel. Tot açò, per als grups, representava l'ampliació dels seu àmbit territorial de contractació, per tant consolidar un mercat immediat.

Així, en el 2004, amb la col·laboració de les corporacions municipals, vam realitzar tota una sèrie d'enquestes per tal d'obtenir un cens de tots els col·lectius, grups i associacions de la comarca. L'objectiu era que tots els programadors de la comarca i de fora, ja que es va penjar a la web, tingueren accés a tots els grups i col·lectius de la comarca que pogueren oferir qualsevol tipus d'activitats culturals per tal de facilitar la seua contractació. El resultat del cens va sorprendre tothom, perquè encara que es sabia que a la comarca el teixit associatiu era molt destacat, ningú no s'esperava les xifres finals, que va ser que a la Marina Alta existien 543 grups, associacions i col·lectius.

COMMEMORACIÓ DEL 400 ANIVERSARI DE L'EXPULSIÓ DELS MORISCS

Al llarg de l'any 2009 la MACMA va organitzar tot un seguit d'activitats al voltant del 400 aniversari de l'expulsió dels moriscs. La més destacada, sens dubte, va ser aconseguir que el Consell Valencià de Cultura celebrara un plenari al municipi de la Vall d'Alcalà i que, entre els punts de l'ordre del dia a tractar, figurara un punt sobre el valor dels despoblats moriscs i que eixe acord es traslladara al Govern, instant-lo a declarar BIC (Bé d'Interés Cultural) els despoblats moriscs.

El Ple es va realitzar el 26 d'Octubre al saló de plens de l'ajuntament de la Vall d'Alcalà.

A continuació es va realitzar una conferència i la lectura de l'acord del ple al saló polivalent Al Azraq. Van assistir als actes 16 membres del Consell Valencià de Cultura amb el seu president Santiago Grisolia, 28 alcaldes i regidors de cultura de la comarca, 2 diputats provincials, la Directora General de Patrimoni i un arquitecte del Departament, la vicepresidenta de l'AVL (Acadèmia Valenciana de la Llengua) i un acadèmic.

El resultat no va poder ser més satisfactori ja que un mesos després de presentar la sol·licitud al Consell, el 18 de novembre de 2010 la Direcció General de Patrimoni Cultural de la Conselleria de Cultura va declarar BIC (Bé d'Interés Cultural) els despoblats de l'Atzuvieta, la Roca, Benialí, la Queirola, i Rafalet de Benixarcos, tots a la Vall d'Alcalà.

PARTICIPACIÓ EN L'EDICIÓ DE PRODUCCIONS AUDIOVISUALS

Moriscos. Els valencians oblidats (2009)

El 24 d'octubre de 2009, dins de les jornades del Vé Congrès d'Estudis Comarcals que organitza l'IECMA (Institut d'Estudis Comarcals), es presentà a la Casa de Cultura de Dénia el documental *Moriscos. Els valencians oblidats*, una visió ampla que tracta sobre l'expulsió dels moriscos 400 anys després.

El dvd era una producció d'InfoTV i va comptar també amb la col·laboració dels ajuntaments d'Elx i de Gandia, així com de la Universitat d'Alacant.

Valencians de Mallorca (2011)

Va tenir lloc la presentació al Saló d'Actes de la Casa de Cultura de Dénia el 25 de març de 2011 d'un nou dvd, *Valencians de Mallorca*, que ens descobreix l'herència deixada pels illencs a la nostra comarca, encara ben visible en la parla, els cognoms, la toponímia i alguns costums.

El dvd va ser una producció d'InfoTV per iniciativa de la MACMA i l'IECMA, coproduït per la televisió balear IB3, amb el suport del Govern Balear, el Consell de Mallorca, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, les Universitats de València i Alacant, onze ajuntaments mallorquins i valencians i algunes empreses i fundacions.

Del Montgó a Manhattan. Valencians a Nova York (2014 i 2015. 2 vol.)

Un doble documental de Juli Esteve, produït per InfoTV, analitza l'èxode de 1.500 valencians de la Marina i la Safor que decidiren emigrar a principis del segle XX al Canadà i als Estats Units per a buscar un futur que ací se'ls negava.

Aquesta sèrie va comptar amb la col·laboració de l'Institut d'Estudis Comarcals de la Marina Alta (IECMA), la MACMA, la Diputació de València, les Universitats d'Alacant, de València, la Miguel Hernández i al Politècnica de València, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, 36 ajuntaments i un centenar d'empreses, entitats i particulars.

ACORDS DE COL·LABORACIÓ

Un altre aspecte o factor que revelen el grau de valoració en la comarca han estat els diferents acords de col·laboració amb entitats i col·lectius de la comarca. D'entre tots ells destacariem:

Premis Bernat Capó de Cultura Popular

Des del primer any, 1999, la MACMA va ser una decidida impulsora dels premis que organitza Edicions del Bullent amb el ple suport de l'Ajuntament de Dénia i amb la col·laboració del Museu Etnològic de la Diputació de València i l'IECMA.

A Benissa. Octubre de 1999.

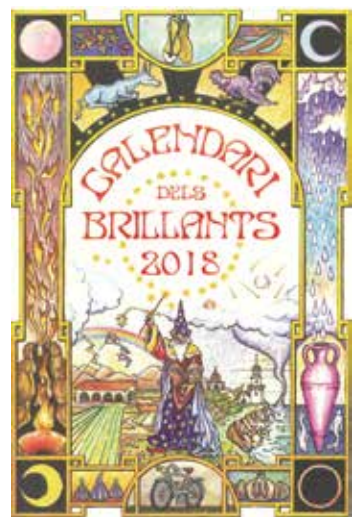
A Dènia. 29/09/2014. Vicent Ortuño i Bernat Capó.

Calendari dels Brillants

El 2011 en una entrevista amb Joan Josep Cardona i Antoni Espinós se'm va exposar com a gerent de la MACMA la difícil situació que estava passant el Calendari dels Brillants, no tant per raons econòmiques sinó pel cansament de la gent que se n'estava fent càrrec. Van exposar que si la MACMA no col·laborava la publicació estava destinada a desaparèixer. En la següent assemblea de la MACMA es va exposar la situació i es va acordar per unanimitat que la MACMA es faria càrrec de l'edició, la publicitat i distribució del Calendari i que el contingut continuaria depenent de les mateixes persones que ho havien vingut fent fins aquell moment, per tal de donar suport a la iniciativa i garantir la seua pervivència com a realitat cultural a la comarca i més enllà.

Col·laboradors del Calendari dels brillants. 2014

Edició del 2018

Dos anys més tard, a proposta dels titulars, es va plantejar la possibilitat de refermar la relació entre els responsables de la publicació i la MACMA mitjançant la signatura d'un conveni; a l'acord que havíem mantingut els darrers anys ara s'afegia que la MACMA es faria responsable d'incrementar els punts de venda per tota l'àrea lingüística. El conveni el va firmar Joan Josep Cardona Ivars, pel Calendari, i Antoni-Joan Bertomeu i Vallés, president de la MACMA, el mes de maig de 2013. Des d'aquell moment el Calendari no ha parat de créixer.

OMA (Orquestra de la Marina Alta)

Gaudir d'una orquestra comarcal era una aspiració gairebé utòpica, però vam comptar amb la passió del director Francesc Estévez que va crear les bases per a la futura OMA (Orquestra de la Marina Alta) i la JOMA (Jove Orquestra de la Marina Alta) i va possibilitar un acord amb la MACMA.

L'OMA (Orquestra de la Marina Alta) i la JOMA (Jove Orquestra de la Marina Alta), mitjançant la MACMA, van ser les responsables de fer arribar la música clàssica a tots els municipis de la comarca, fins i tot a pobles on mai no s'havia fet un concert. Des d'aquell moment i fins el 2014 els resultats han estat: 296 municipis participants i 462 concerts a la comarca i 46 fora de la comarca.

Al Palau de la Música de València

L'any 2008 va complir una dècada de concerts i va celebrar els seu 300 concert a l'Auditori d'Els Poblets. La MACMA i l'OMA aconseguien dotar la Marina Alta d'una infraestructura cultural pràcticament única a tot el territori valencià.

En aquests 16 anys ha arribat a sobrepassar la xifra de 500 concerts, una fita que d'ací uns anys es valorarà amb major perspectiva, però que, ja ara, resulta sorprenent. La mitjana anual de municipis de la comarca que han participat ha estat de més de 18 i han fet vora els 32 concerts. I entre les actuacions més destacades es poden citar el Palau de la Música de València, el Teatre Principal d'Alacant, el Teatre Calderón d'Alcoi, l'Auditori de Palma de Mallorca i una breu gira per les terres de Ponent de Catalunya (Lleida, les Borges Blanques i Tàrrrega)

Associació Riuraus Vius (2014)

Sempre en estreta col·laboració amb l'Associació Riuraus Vius, que lluita pel reconeixement i coneixement de l'arquitectura tradicional i per a la seua conservació, es va aconseguir que el 9 de maig de 2014, a Jesús Pobre, es presentara oficialment l'aliança dels pobles de Benissa, el Poble Nou de Benitatxell, Gata de Gorgos, Jesús Pobre, la Xara, Llíber, Ondara, Parcent, Pedreguer, Teulada, Xàbia i Xaló, per tal de protegir uns dels elements més significatius de les nostres terres: els riuraus. Poc després s'incorporarien Dénia, Senija, El Verger i Orba. Actualment la Marina Alta ja té la Ruta dels Riuraus que ens permet descobrir tot el món que envoltava el món de la pansa, el seu llegat i el seu ric patrimoni cultural.

També es van signar convenis amb la MASSMA, FUNDEM (Fundació Enrique Montoliu), amb MARINA SALUD, la Universitat de Freiburg (Alemanya), la Universitat Miguel Hernández, l'Associació de Guitarristes de la Marina Alta *Luy's Milan*, Fundació Baleària (Terra de Retrobament), entre d'altres.

Però, a més de les activitats i produccions pròpies i dels acords de col·laboració amb institucions o fundacions, volíem afavorir la participació en la gestió, coordinació i difusió en projectes d'àmbit municipal o supramunicipal. La MACMA havia de servir de connexió i comunicació d'interessos que pogueren ser comuns a tots o a alguns municipis. Amb eixa finalitat vam establir relacions de treball contínues o ocasionals amb l'IECMA (Institut d'Estudis Comarcals de la Marina Alta) i el Grup de Reüll, amb l'Ajuntament de Pedreguer i la col·laboració de l'Associació Musical Toca-la Sam de Pedreguer, per a organitzar i coordinar el festival *Músiques del món a Pedreguer* (2000 al 2002).

També es va donar suport al *Festacarrer d'Ondara* fins el 2004 ja que l'any següent la corporació municipal d'Ondara va retirar el seu suport al Festacarrer.

Igualment es va fer amb el festival *Almadrava Rock*, que va tenir lloc a Els Poblets des del 1999 al 2003. Com tantes altres activitats en un canvi de legislatura i representació política municipal va deixar de fer-se.

Igualment es va col·laborar en la coordinació de les *Fires de Luthiers* d'Ondara, que juntament amb Boltaña (Osca) era una de les poques fires de luthiers que es feien a tot l'estat i que es pretenia que fora anual. Amb el format inicial es van fer tres edicions. També va deixar de fer-se per les mateixes raons que el Festacarrer.

I MÉS

S'han realitzat, a més, tot un seguit d'activitats que, pel seu menor impacte o perquè hagen estat puntuals, no han deixat de tenir també la seua transcendència i la seua repercussió.

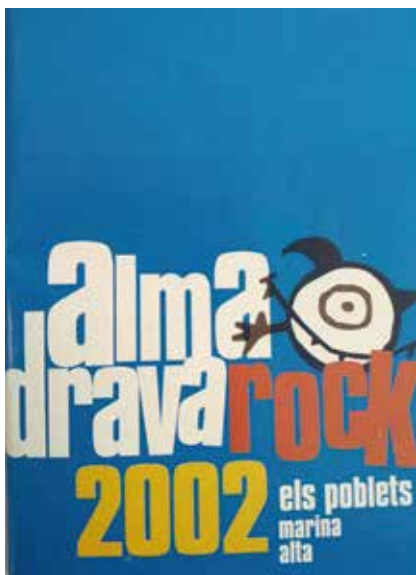
-La MACMA s'ha dotat d'uns recursos propis per a usos municipals.

-Cinema al carrer / cinema a la fresca. L'any 1998 va iniciar una campanya per a fer cine a pobles que habitualment no en tenien i també fer projeccions a espais nous. El rècord es va aconseguir l'any 2000, en què es van fer 264 projeccions a 27 nuclis.

-Café-teatre a la Marina Alta. Per tal d'oferir espectacles teatrals en espais alternatius i eixir dels circuits convencionals, vam iniciar aquesta campanya el 2004 i va durar fins el 2010. En els primers sis anys de campanya van programar **café-teatre 8-10 municipis** cada any, es van fer **369 representacions**, van participar **74 grups** i assistiren més de **15.800 espectadors**.

Festacarrer

-Encontre de corals de la Marina Alta. A partir de 2004 es va iniciar un projecte d'intercanvi entre les corals de la comarca existents en aquells moments.

-Festival comarcal de suport als afectats per la riuada del Girona-Tardor-2007. En suport als damnificats per la riuada d'octubre de 2007 i a proposta del Col·lectiu Ovidi Montllet (COM) i l'Associació de Músics i Cantants del País Valencià, la MACMA va coordinar un festival que ve tenir lloc al Centre Social Dénia, el 2 de desembre de 2007.

-La lactància materna. En col·laboració anual amb Marina Salut per a fer girar la seua exposició resultant del concurs de fotografia que organitzaven. Començà el 2004 anant a Dénia, Calp, Pego, La Vall de Gallinera, Pedreguer, La Vall d'Ebo, El Verger i Parcent. I ja des de 2005 la MACMA col·labora, a més, patrocinant un premi.

5. UNA VISIÓ I UN DESIG

Al llarg de tots aquests anys, a més de la satisfacció de l'evolució de la MACMA des del seu creixement inicial fins al moment de comprovar la pertinença dels trenta-tres municipis de la comarca i finalment la seua consolidació, i no haver-la de veure desaparèixer al cap d'uns anys de funcionament, com ha passat amb molts projectes de tipus associatius o mancomunats generats des de la base, també produïa molta satisfacció el reconeixement vingut d'altres instàncies. El mes d'agost del 2000 el diari **Información** d'Alacant ens va concedir el premi *Importante* pel paper difusor dels actes culturals que es feia amb la Guia; també Vicent Tortosa, el Cap del Servei de l'Ús Oficial i d'Accreditació de Coneixements del País Valencià ens felicitava per la tasca de recull i divulgació de les receptes tradicionals i ens sol·licitava 300 exemplars de la publicació *Menjars de la Marina Alta* per a distribuir-los entre els Centres de Formació de Persones Adultes de la Generalitat i dels programes municipals d'EPA, a més dels molts reconeixements que hem tingut de municipis que sol·licitaven informació del funcionament de la MACMA per mirar de crear alguna cosa semblant a la seua comarca. Però sembla que no deu de ser fàcil, ja que som, de naixement, l'única mancomunitat cultural existent al país. Però, com ja hem comentat anteriorment, va haver un moment, a principis del 2011, que per falta de liquiditat a causa d'uns deutes s'arribava a parlar de la dissolució de la MACMA. Afortunadament la Generalitat i alguns ajuntaments es van posar al dia i va desaparèixer l'ombra de la desintegració.

Una circumstància que podria afectar el normal funcionament de la MACMA rau en el fet d'estar sotmesa als vaivens de les eleccions municipals cada quatre anys. Cada nova junta directiva pot restar afectada pel canvi de color polític i també sotmesa a la personalitat de la persona escollida presidenta, tot i que no és una institució presidencialista. He de dir que, en general, no hi ha hagut intromissió en el treball i han deixat treballar lliurement, excepte en alguns moments puntuals, però sense transcendència. El color polític tampoc s'ha fet present i no hi ha hagut imposicions o vetos, ni suggeriments, ni problemes lingüístics. És evident que amb

algunes persones s'ha treballat més lliurement i amb més satisfacció, però ha sigut per afinitats personals i no tant per proximitat ideològica. Però és inevitable que amb uns plenaris amb 20/25 regidors i regidores de formació diversa i d'ideologies diferents, es puguen generar situacions i comentaris sorprenents (per qualificar-los d'alguna manera) com ara: "si tal activitat la fan primer a tal poble abans que al meu, no es farà al meu", "eixa representació no es farà al meu poble perquè a mi no m'agrada" i altres perles semblants.

Si que resulta un pèl sorprenent la relació que ha tingut la MACMA amb la Diputació d'Alacant; com ja hem comentat, els primers moments la relació amb l'àrea de cultura de la Diputació, estant de diputat Antoni Amorós del PSPV-PSOE, va ser més que correcta. Però en canviar la correlació de forces polítiques en les eleccions de 1995 i ser diputat de cultura Miguel Valor, del PP, la relació va ser una altra. Recorde perfectament, perquè vaig eixir estorat, la primera i única reunió que vam tenir, una institució com la MACMA, que representava 33 ajuntaments, amb el diputat de cultura d'Alacant. Vam anar a la reunió Teresa Ginestar, regidora de l'ajuntament de Xàbia i representant a la MACMA, del PP i diputada delegada d'Assumptes Sanitaris i Hospital Psiquiàtric de la Diputació d'Alacant, per fer més força i jo, gerent de la MACMA. La reunió va ser dels tres sols i després de fer les presentacions oportunes (Teresa va deixar caure ben clar que també era diputada i del mateix partit), vaig començar a explicar-li tot el que bonament vaig pensar que li tenia que exposar, Teresa anava assentint en alguns moments de la meua intervenció. En acabar, Miquel Valor ens va comentar que tot això estava molt bé, però que conceptes com "mancomunitat" eren d'esquerres i ell era de dretes, a més que en el fons el que preteníem era crear una mini-diputació per tal de buidar la diputació d'Alacant i això no anava a consentir-ho i, per a acabar-ho d'arredonir, ens diu que tampoc faria cap tipus de conveni, ni acord amb la MACMA perquè ell volia saber i gestionar a quin poble li donava subvenció i a quin no. I s'ha acabat!. Recorde que, en eixir, Teresa no feia més que excusar-se i mostrar la seua estranyesa per comportament del diputat. Vam estar enviant-li sistemàticament totes les notificacions i activitats de la MACMA i no se'ns en va contestar cap ni una. Si va haver alguna relació va ser perquè es sol·licitava des d'un municipi i no des de la MACMA o perquè s'optava a subvencions genèriques. I fins que vaig marxar, al desembre de 2014, la relació directa amb l'Àrea de Cultura de la Diputació d'Alacant, va ser la mateixa: inexistent.

Ara, ja després de la meua jubilació en 2014, i amb la perspectiva que dona la separació de la gestió directa i el temps, la meua conclusió personal és, finalment, que, ara com ara, la MACMA és un instrument necessari a la Marina Alta, i cada dia ho serà més a causa de la transformació de la societat que avui tenim a la comarca. L'augment demogràfic experimentat és, en gran part, conseqüència de l'increment de la població residencial forana; aquesta població no només és jubilada, doncs existeix un sector de gent que viu i treballa a la comarca aprofitant la millora del transport

(en el nostre cas malauradament és aclaparadorament majoritari el transport privat) i del progrés de la informàtica que permet treballar a distància. Davant del futur d'una societat marcadament multicultural que tindrem a la Marina Alta (de fet ja la tenim), i a molts altres llocs del país, és evident que instruments de coordinació i de col·laboració supramunicipals seran necessaris per tal salvaguardar la nostra cultura i identitat i, a la vegada, es pugui oferir una programació cultural digna que satisfaga la demanda de tots els residents als nostres pobles.

I l'esperança, entrelligada amb el desig, en aquest projecte es manté perquè les persones que ara segueixen a la MACMA, al marge dels polítics que cada quatre anys poden variar, Jovi Lozano Sesar i Núria Bolufer tenen una gran preparació i formació i creuen fermament en la seua bondat i en la seua necessitat. Però en darrer terme ells són els tècnics que l'han de gestionar, perquè la possibilitat final que la MACMA esdevinga l'instrument que tinga incidència en el devenir comarcal la tenen exclusivament els polítics.

Darrerament la MACMA ha modificat els seus estatuts per tal de donar cabuda a altres àrees com ara Joventut, Turisme i sembla que, prompte, ho farà amb Esports. Però per a evitar que siga una simple ferramenta administrativa cal dotar-la de contingut i d'instruments (personal i pressupost) i d'una certa capacitat de decisió en l'àmbit comarcal, sempre consensuada, es clar. Potencialitat en té molta, dels polítics i de la seua visió de la comarca depén. La MACMA serà el que ells vulguen que siga.

Des de fa un temps és notable i esperançador constatar que certs col·lectius amb una consciència clara del futur que ens hi juguem en els camps social, econòmic, territorial i cultural, estan reaccionant i reivindiquen, recuperen i comencen a posar en valor expressions culturals i activitats pròpies de la nostra cultura que havien estat menystingudes, sobretot les relacionades amb el vi i la gastronomia. Ara cal que exercesquen una certa pressió als estaments polítics i, per a això, la MACMA pot ser una molt bona ferramenta.

Ondara, juliol de 2019